

ΘΕΑΤΡΟ

— **Ἐθνικὸ Θέατρο: Ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ**
— **Ἰακ. Ρίζου - Νερουλοῦ: «Τὰ Κορακίστικα».**

Ἡ Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Θεάτρου ἔκανε τὴν πρώτη φετεινὴ τῆς ἐμφάνισι μετὰ τῆ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ» καὶ τὰ «Κορακίστικα», δηλαδὴ οὔτε λίγο οὔτε πολὺ μετὰ ἀπὸ τὰ περισσότερα ἀντισκηνικὰ διαλογικὰ ἔργα ποὺ βρίσκονται γραμμένα ἑλληνικὰ.

Γιὰ τὰ «Κορακίστικα» εἶναι εὐκόλο νὰ καταλάβει κι' ὁ πιὸ ἀνίδεος σκηνηκῆς τέχνης ἀναγνώστης τους πὼς δὲ γραφτήκανε κἀν γιὰ νὰ παιχτοῦν καὶ πὼς δὲν στέκονται στὴ σημερινὴ σκηνὴ μετὰ κανέναν τρόπο, μιὰ κι' ὅλη τους ἡ σάτυρα γιὰ νὰ ἐννοηθεῖ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὶς ὑποσημειώσεις τοῦ συγγραφέα καὶ βασιζέται σὲ γεγονότα καὶ σὲ πρόσωπα ποὺ πέθαναν πιὰ πραγματικά, μὰ καὶ πνευματικὰ πολὺ πρὶν ἀρχίσει ὁ ἀγὼνας γιὰ τὴ γλῶσσα. Τὰ «Κορακίστικα» εἶναι σάτυρα τοῦ Κοραῆ (ὁ συγγραφέας καλαμπούριζει τὸ Κορακίστικα-Κορακίστικα) καὶ μερικῶν ἄλλων λογιολογιστῶν τῆς ομάδας τοῦ περιφημοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ» ποὺ θέλουν σῶνει καὶ καλὰ νὰ ἐξελληνίσουν τὰ πάντα καὶ νὰ δημιουργήσουν μιὰν ἀρχαϊζούσα ἐξωφρενικὴ γλῶσσα ποὺ ξεφύχισε πρὶν ἀπ' αὐτοὺς ἀφίνοντας σπάνια δείγματα τῆς καὶ στὴ σημερινὴ καθαρεύουσα. Κάθε λέξη τοῦ συγγραφέα εἶναι ἢ ἀτόφια παρμένη ἀπὸ τοὺς λογιστάτους ἐκείνους, ἢ — κι' αὐτὸ συμβαίνει συχνότερα — φτιαγμένη ἀνάλογα, σὲ τρόπο, ποὺ ὁ ἀναγνώστης ἢ ὁ θεατὴς πελαγώνει κυριολεκτικὰ ἀνδρὲν καταφύγει σὲ τὶς ὑποσημειώσεις τοῦ συγγραφέα καὶ δὲν ἔχει προσανατολιστεῖ μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ «Λογίου Ἑρμοῦ». Μόλο λοιπὸν τὸ ψαλλίδισμα καὶ μόλο τὸ κόκκινο μολύδι ποὺ δούλεψε τὰ κατακαυμένα τὰ «Κορακίστικα» ἔμειναν... κορακίστικα γιὰ τὸ κοινὸν ποὺ τὰ παρακολούθησε καὶ ποὺ γελοῦσε μόνον ὅπου ἄκουγε καμμιά ἀπὸ τὶς χοντροκοπιές, ποὺ σύμφωνα μετὰ τὴ μόδα τῆς ἐποχῆς του συχομεταχειρίζεται ὁ Ἰάκωβος Ρίζου Νερουλός.

Ἀλλὰ γιὰ τὰ «Κορακίστικα» μείναν σύμφωνοι ὅλοι — ποιὸς λίγο, ποιὸς περισσότερο καὶ ποιὸς «εὐσχήμως σιωπῶν» — ὅτι δὲ στέκουν στὴ σημερινὴ σκηνὴ, πράγμα ποὺ κανένας δὲν ὑπόπτευσε γιὰ τὴ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ» ἢ κι' ἀντὶ τὸ ὑπόπτευσε φοβήθηκε νὰ τὸ βροντοφωνάξει. Ἐδῶ, βλέπετε, τὰ πράγματα εἶναι πιὸ μπερδεμένα, γιὰ τὸ μοναδικὸ μας αὐτὸ «μεσαιωνικὸ μυστήριο», γραμμένο σὲ λαγαρότατη κρητικὴ διάλεχτο καὶ σὲ καλοδολεμένους — πολλὰς φορές σωστὰ ἀνάγλυφα — δεκαπεντασύλλαβους ἔχει ἀναμφισβήτητὴ λογοτεχνικὴν ἀξία κ' εἶναι ἀληθινὰ ἕνα ἀπὸ τὰ καλλίτερα μαργαριτάρια τοῦ φιλολογικοῦ μας θησαυροῦ. Αὐτὴ, λοιπὸν ποὺ λέτε, ἢ λογοτεχνικὴ ἀξία σὲ ρωμαϊκὸ — ὅπου ὅλοι εἶναι εἰδικοί γιὰ ὅλα — δὲν ξεχωρίζεται εὐκόλο ἀπὸ τὴ θεατρικὴν ἀξία ἑνὸς ἔργου, ἀπλούστατα γιὰ τὸ ὅτι οἱ αὐτοθεωρούμενοι εἰδικοί γιὰ τὸ θέατρο μετὰ ἐπικεφαλῆς τὸν «διδάξαντα» τὴν «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ» δὲν ξαίρουν κἀν τί θὰ πεῖ θέατρο καὶ συζητοῦν μάλιστα ἀκόμα ἀντὶ τὸ

Θέατρο εἶναι «ἄθροισμα Τεχνῶν» ἢ «Τέχνη αὐτοτελής». Ἐπειτα ἀπ' αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ φανεῖ σὲ κανέναν παράδοξο πὼς οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς κριτικούς τοῦ Θεάτρου (!) τῶν ἐφημερίδων φάχταν νὰ βροῦν καινούργιες λέξεις θαυμασμοῦ καὶ καινούργιους τόνους στὰ παλαμάκια τους γιὰ νὰ χειροκροτήσουν τὸν κ. Φ. Πολίτη, ποὺ εἶχε τὴν ἐμπνευση νὰνεβάσει τὴ «Θυσία τοῦ Ἀβραάμ».

Καὶ νᾶχε τουλάχιστο τὴν ἐμπνευση ὁ εὐλογημένος ν' ἀνέβαζε τὸ ἔργο κάπου ἄλλου ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Θεάτρου θάχε τὴ φτηνὴ δικαιολογία (ἀντανέβαζε μετὰ ἱστορικὴ ἀκρίβεια ἄφογη) πὼς πῆγε νὰ δώσει μιὰ βραδυὰ ἱστορικο-φιλολογικὴ. Μὰ ἡ σκηνηκὴ διδασχὴ καὶ τάνεβασμα ἑνὸς ἔργου, ποὺ μόλη τὴν λογοτεχνικὴν του ἀξία δὲν ἔχει καμμιά σχέση μετὰ τὴ θεατρικὴ Τέχνη, ὅπως διαμορφώθηκε τὰ τελευταῖα χρόνια, σὲ μιὰν Ἐπαγγελματικὴ Θεατρικὴ Σχολὴ ποὺ «ἐκτρέφει τὸ φυτῶριον» τῆς αὔριανῆς μας σκηνης εἶναι γκάφα ἀπὸ τὶς σοβαρότερες, ποὺ σ' ὅποιον ἄλλον τόπο ἔχτος ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ θάχε γιὰ συνέπεια τὴν παύση τουλάχιστο τοῦ γκαφατζῆ καθηγητῆ.

Μὰ κι' ἀντὶ ἀκόμα παραδεχτοῦμε γιὰ μιὰ στιγμὴ πὼς ὁ ἄνθρωπος ποὺ διάλεξε τὸ ἔργο εἶναι ἄλλο πρόσωπο ἀπὸ τὸν κ. Φ. Πολίτη ποὺ τὸ ἀνέβασε, πάλι ὁ νεώτερος πρέπει νὰ πάρη μὴδὲν στὴν διδασχὴ καὶ στὴ σκηνοθεσία. Γιὰ τὸν ὁ ρεζισέρ κ. Φ. Πολίτης δὲν ἀνέβασε τὸ ἔργο οὔτε ἱστορικά, οὔτε μόντερνα οὔτε μετὰ κανέναν ἄλλο τρόπο ποὺ νὰ μαρτυράει τέλος πάντων μιὰ κάποια βασικὴ ἀντίληψη, μιὰ προσωπικὴν ἐκδήλωση ἀδιάφορο ἀνπετύχαινε ἢ ὄχι. Ἐκανε μιὰ σαλάτα ἀπὸ παλαιόβυζαντινὸν στυλιζαρισμένον μόντερνα (σκηνηκὰ), ἀπὸ νεοκλασικισμὸν (κοστούμια) δίνοντα στὸ σύνολο τὰ βασικὰ αἰγυπτιακὰ χρώματα (μπλέ, πράσινο κεραμοῦδι μετὰ τὶς ἀποχρώσεις τους) κι' ἐκίνησε τὰ πρόσωπα ὅπως στὴν ἀρχαία τραγωδίαν ἀρχίζοντας ἀπὸ δυὸ γκροῦπα γιὰ νὰ τελειώσει μετὰ μιὰ εἰκόνα ποὺ θύμιζε καταπληκτικὰ τὶς ἀγαπημένες τῆς περασμένης γενιᾶς ρωμαντικῆς καρτ-ποστάλ. Ὅσο γιὰ τὴ διδασχὴ τῶν στίχων φάχνω κ' ἐγὼ νὰ βρῶ λόγια νὰ τὸνε συγχαρῶ: Τὸ σφυροκόπημα σὲ τὸμὰς καὶ τὸ τραβηχτὸν τραγοῦδισμα τοῦ δεκαπεντασύλλαβου, ποὺ γινόταν ὁμοίωτο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκτελεστὰς καὶ ποὺ κατανταντοῦσε ἀληθινὴν scie, μαρτυροῦσαν καθαρὰ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ δασκάλου τους στὴν καταδικασμένη τεχνοτροπία τῆς παληᾶς ἀπαγγελίας ποὺ ἀπεκήρυξε κι' ὁ κ. Σιγάλας καὶ ποὺ θυμίζει τὴν κοσμικὴ παράδοση τῆς Comedie Française, περισσότερο κωμικοποιημένη. Μήπως ὁ κ. Π. φαντάστηκε πὼς δημιουργοῦσε ἀτμόσφαιρα μεσαιωνικῆς μυστικοπάθειας μετὰ τὸ πριόνισμα αὐτό;

Τὸ μόνο παρήγορο σημεῖο στὴν ὅλη παράσταση εἶταν ἢ μουσικὴ ὑπόκρουση, ποὺ κι' αὐτὴ δόθηκε μετὰ φοβερὴ τσιγκουνιά — λίγες σταγόνες δροσιάς μέσα στὴ Σαχάρα τοῦ σφυροκοπήματος καὶ τραγοῦδισματος πάνω ἀπὸ χίλιων δεκαπεντασύλλαβων — ἴσως γιὰ νὰ μὴ χάσει τὴ συνοχὴν τοῦ τὸ πριόνισμα.

Τὸ ἀνέβασμα τῶν «Κορακίστικων» εἶταν ἀσύγκριτα ἀνώτερο ἀπὸ τῆς «Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ»

χωρίς μ' αὐτό νά μπορεῖ νά ἐπαινεθεῖ. Τό τρῦκ τοῦ ὑψώματος τοῦ γραφείου κι' ἡ ἀρλουμπιστική σκηνογραφία εἶχαν τόν τόπο τους, ἀλλά οὔτε ὁ «ὑπηρετής τῆς ἀστυνομίας» εἶταν τῆς προκοπῆς ὡς ἐμπνευμένη κοστουμιού, οὔτε τό ντύσιμο κ' ἡ κίνηση τῶν γκρούπων εἶχε τίποτα τό ἀξιοπαρατήρητο σάν σχέδιο καί σάν εἰκόνα.

Οἱ μαθητὲς τῆς Σχολῆς πού λάβανε μέρος στήν ἐχτέλεση τῆς «Θυσίας τοῦ Ἀβραάμ» δείξαν πῶς ἔχουν ταλέντο, μὰ τοὺς ἀδίκησε φοβερά ἡ διδαχὴ ἀπὸ τῆ μιὰ μεριά καί τό ὑστεροβολικά βαρὺ τῶν ἀντισκηνικῶν τους ρόλων. Ὁ ρόλος τῆς δ. Μαρσέλλου πρὸ πάντων ὑπερέβαινε κάθε λογικὸ ὄριο βαρύτητας γιὰ τοὺς λεπτοκαμωμένους τῆς ὥμους καί τό τραγούδι τοῦ δεκαπεντασύλλαβου μέτέβαλε σὲ μοιρολόϊ τίς στριγγές κραυγές τοῦ πόνου τῆς, ἀδικώντας ἔτσι ὑπερβολικά τίς ἀξιέπαινες ἀληθινὰ προσπάθειες τῆς. Ἡ δ. Σαγιάνου εἶχε ὀροσιά κι' ἀγνότητα μὰ τραγουδοῦσε περισσότερο ἀπ' ὅλους Ὁ κ. Τσαγγανέας εἶταν γιὰ μέναν μιὰ ἀληθινὴ ἀποκάλυψη τόσο στό ρόλο τοῦ Ἀβραάμ ὅσο καί στά Κορακίστικα ὅπου κ' ἔδειξε μιὰ φινέτσα πηγαῖα καί μιὰ μαεστρία ὄχι πιὰ μαθητική.

Γενικά φαίνεται πῶς ἡ «Ἐπαγγελματικὴ Σχολὴ Θεάτρου» ἔχει ταλέντα ἀξιόλογα, πού θὰ μπορέσουν αὔριο μεθαύριο μὲ τὴν ἐπιμέλεια καί μὲ τὴ δουλειὰ νά ἐξελιχτοῦνε, ἀρκεῖ νά μὴν ὑφίστανται κι' ἀργότερα τὴν ἀληθινὰ στρεβλωτικὴ ἐπίδραση τοῦ σημερινοῦ τους δασκάλου.